

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר' **משה שניצר**
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה
החשובה רודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1013

מסכת מנחות ע"ב - ע"ח ♦ מקוואות י', ח' - מכשירין א', ד'

בס"ד, י"ב חשון תשע"ט

השבוע בגליון

- ♦ דינם של הכהנים שיקומו בתחיית המתים
- ♦ מהות תפקידו של הכהן הגדול
- ♦ "כל העומד לזרוק כזרוק דמי" - הכלל, פשרו והנלמד ממנו
- ♦ שערות העומדות להגזז, חוצצות?
- ♦ ההבדל בין "העומד להזרוק" ל"עומד להקצץ"

- ♦ תקפם של נדרי ושבועות בני נח
- ♦ שבועות שבין אדם לחבירו
- ♦ שלושים מצוות בני נח, היכן הן?
- ♦ כיבוי האש שעל גבי המזבח - האיסור והמצווה
- ♦ ההבדל בין האיסור לבין המצווה

דבר העורך

הגמרות הברזילאיות והגמרות הדקיקות של בתי הסוהר

הרב יהושע פסטרנק שליט"א. לא האמין למראה עיניו. זה אותו הבית מרוגש עד כדי דמעות, הוא טיפס בגרם המדרגות הישן המוביל לבית "מאורות הדף היומי". הוא הגיע הנה, לבית הצנוע שברחוב ווגמן 1 בבני ברק, מברזיל הרחוקה, כדי לשוח את אשר על ליבו, ולתדהמתו גילה, כי בבית זה התגוררה אמו בילדותה, לאחר שעלתה מאירופה העשנה...

עודו אפוף בהתרגשות, החל לספר את המעשה שלשמו הגיע. הגמרות מבית "מאורות הדף היומי", מוכרות בוודאי לכולכם. לפני תחילת הלימוד במסכת סנהדרין, התקבלה בקשה מקהילה בברזיל לקבלת משלוח גמרות סנהדרין. מקוצר היריעה, לא נפרט את תלאותיה של חבילה זו בת שלושים הכרכים, שביקרה בארצות רבות, ועגנה לחופי ים שונים, עד שסוף סוף הגיעה ליעדה באותו יום שבנו... סיימו את מסכת סנהדרין.

בביתו, פתח הרב יהושע פסטרנק שליט"א את חבילת הגמרות שהמתין להן בשקיקה, ובליבו חלפה תחושת החמצה. הוא העביר את ידיו על הכריכה המהודרת, שזף בעיניו את הדפים השחומים-צהובים, הביט בהתרגשות בשמות הנפטרים שנחקקו עלי דף לעילוי נשמתם, על ידי יקיריהם, והחליט, כי הגמרות הללו חשובות מידי, מהודרות מידי, ובעלות ערך סגולי גדול מידי, מכדי שהן ימתינו במחסן ביתו שבע שנים עד למחזור הבא של הדף היומי עת ילמדו מסכת סנהדרין.

הרב יהושע פסטרנק שליט"א, ידוע בברזיל כאחת הדמויות הפעילות והדומיננטיות בקהילה, בין היתר בהפעלת מרכז הפצה של "מאורות הדף היומי", ובפעילויות ברוכות נוספות. משכך, לא חלפו להם אלא מספר ימים והרב פסטרנק ריכז סביבו, שלושים בחורים שמימיהם לא ראו צורת גמרא, ואפילו לא חומש, והחל להרביץ בהם את מסכת סנהדרין...

דף עג/ב לרבות את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל

תקפם של נדרי ושבועות בני נח

בגמרתנו אנו למדים, כי חז"ל דרשו מן הפסוק (ויקרא כ"ח) "איש איש" - "לרבות עובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל". בעלי התוספות (עבודה זרה ה/ב ד"ה "מניין למחוסר אבר שאסור לבן נח") מפרשים, כי כוונת הגמרא אינה רק כפשוטה, שנוכרי רשאי להביא קרבנות, אלא מפסוק זה למדים, כי נוכרי הנודר להביא קרבן לבית המקדש, נדרו חל, וחובה עליו למלא אחר נדרו [ועיין שם בגליון הש"ס לרעק"א זצ"ל].

דין זה טעון הסבר. הגויים מצווים בשבע מצוות בני נח בלבד, איסור התורה "לא יחל דברו" האוסר על יהודי להפר את מוצא שפתיו, לא חל על הנכרים (ירושלמי נזיר פ"ט הל' א', תוס' נזיר סא/ב ד"ה "הניחא למ"ד"). מה תוקף, יש איפוא, לנדריו.

מספר תשובות מבדבר, כותב הגאון רבי אשר וויס שליט"א. ראשית, יתכן לפרש, כי למרות שהנוכרי אינו מצווה במצוות לא תעשה "לא יחל", בפסוק זה, "איש איש", התורה הורתה, כי נדרי קרבנותיו חלים בשונה משאר נדריו ("מנחת אשר", בראשית, סימן ל"ד, אות ד').

אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: אולם, בעל ה"אבני מילואים" (סימן א' ס"ק ב' ועיין "קהילות יעקב" עבודה זרה סימן ב') כתב הגדרה נרחבת מזו. לדבריו, יתכן שנוכרי חייב בכל נדריו הנוגעים לענייני הקדש, ולא רק בנדרי קרבנותיו. כלומר, גם אם הוא נודר נכסים לבדק הבית, נדרו חל, שכן, בדברים הנוגעים להקדש ולקרבנות [וצדקה, לדעת חלק מן הפוסקים], חל שיעבוד ממון על נכסי הנודר, מחמת הכלל הידוע "אמירה לגבוה כמסירה להדיוט". כלומר, הנודר לשמים, הרי זה כאילו ביצע פעולה בממון והעבירו לייעדו. לפיכך, למרות שהנוכרי אינו מצווה ב"לא יחל", אם נדר לתת חפץ מסויים, חל קניין ממון על חפץ זה, ואם התחייב לקנות קרבן, או התחייב נדבה, חל שיעבוד בנכסיו לקיום חובתו.

[הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל מרחיב עוד יותר את חובתו של הנוכרי לקיים את נדריו. לדבריו, לא זו בלבד שנדרי קרבנותיו חלים, אין די בכך שגם נדרי ההקדש שלו משעבדים את ממון, אלא הוא מחוייב לקיים את כל נדריו, כשם שיהודי חייב לעשות כן! את טעמו הוא מבסס על דברי חז"ל (יבמות קט/ב נדרים כ"א ועוד), ש"הנודר נדר כאילו בנה במה". הראשונים מפרשים, כי הכוונה לבונה "במה", מזבח, בשעה שבית המקדש כבר קיים. אולם, קיימת גירסה ברש"י על מסכת נדרים, שאינו בידינו, כי הוא פירש שהכוונה היא שהנודר, הרי הוא כבונה מזבח לעבודה זרה! (ראה "בית יוסף" יו"ד סימן ר"ג). ממילא, אומר הגר"ש קלוגר, גם הנוכרי מצווה לקיים את נדריו, שאם לא כן ייכשל באביזריהו של עבודה זרה ("נדרי זריזין" נדרים ח, ועיין "מנחת אשר" להגר"א וויס שליט"א, סימן ל"ד ס"ק ה', מה שהעיר על דבריו)]

צעילוי נשמת

הר"ד **יצחק אייזיק אורנשטיין** ז"ל
ב"ד שכנא דוד ז"ל
נלב"ע ט"ו בחשון תשל"ב
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו ידידינו
הר"ר **אשר אורנשטיין** ומשפ' שיחיו - חיפה

צעילוי נשמת

הר"ד **נחמיה יחיאל זעירא** ז"ל
ב"ר משה מרדכי ז"ל נלב"ע י"ב בתשרי תשמ"ח
וזוגתו מרת **סימה פינקל** ע"ה
ב"ר פרץ ז"ל נלב"ע י"ב בחשון תשנ"ח
תנצב"ה
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הרב **פנחס רוזנבאום** זצ"ל
בן הרה"ג
רבי שמעלקא הלוי זצ"ל הי"ד
נלב"ע י"ג מר חשון תשמ"א
תנצב"ה
הונצח ע"י בני משפחתו שיחיו

ומה בדבר שבועות של נוכרים. מן התורה אנו למדים כי שבועותיהם חלות, אם לא כן, מה טעם אבימלך ביקש מאברהם אבינו שישבע לו, וכן יעקב מעשו, ועוד. לנושא זה נדרשו ה"משנה למלך" (הל' מלכים פ"י הל' ז') וה"פנים יפות" (מטות) וה"משנה למלך" מצדד, כי יתכן שנוכרי הנשבע בשם ה' חייב לקיים את דבריו, שאם לא עושה כן, הרי זה בכלל "מברך את ה'", שהוא משבע מצוות בני נח.

שבועות שבין אדם לחבירו: אמנם, ה"כלי חמדה" כותב בספרו "חמדת ישראל" (דף פ"ח), כי בני נח אינם חייבים לקיים כי אם שבועות שבעניינים שבין אדם לחבירו, שבועות אשר נעשו לחיזוק בריתות וקניינים, והם בכלל ה"דינים" - המשפטים - שבני נח נצטוו לתקן לעצמם כדי שלא יוצר מצב שאיש את רעהו חיים בלעו [ראה בהרחבה ב"ק קיג.א. וע"ע בשו"ת "אבני נזר" יו"ד סימן ש"ו וב"משך חכמה" יתרו יט/ז].

שלושים מצוות בני נח, היכן הן? לסיום, נציין ידיעה חשובה. להלכה נפסק, כי בני נח לא נצטוו אלא בשבע מצוות. אולם, עולא (חולין צב/א) אומר, כי "שלושים מצוות קיבלו עליהם בני נח". רש"י (שם ד"ה "שלושים מצוות") כותב, כי שלושים מצוות אלו "לא נתפרשו". אך הגאונים מנאון, ובכתב יד המיוחד לרב שמואל בן חפני, שחי בשלהי תקופת הגאונים, נמנים שלושים המצוות עם מקורותיהן, והמצווה החמישית במניין היא "שבועות שקר" ומקורה מן הפסוק (בראשית כא/כג) "ועתה השבעה לי באלוקים" (ראה באנציקלופדיה לתלמודית סוף כרך ג' נספח לערך בן נח, ועיין שם עוד דעות ודעת רמ"ע מפאנו ששלושים מצוות אלו הם ענפים של שבע מצוות בני נח).

דף עד/ב המתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי אישים

כיבוי האש שעל גבי המזבח - האיסור והמצווה

בסוגייתנו אנו חוזרים ושונים את דברי שמואל (זבחים צא/ב), כי אדם שנדב יין לנסכים לבית המקדש, מזלפו על גבי ה"אישים", היינו, על האש שעל המזבח. בגמרא (שם) מבואר, כי אף על פי שיתכן שטיפות היין עלולות לגרום לכיבוי האש במקום שבו הוא מטפף אותו, והרי אמרה תורה (ויקרא ו/ו) "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", מותר הדבר לדעת רבי שמעון הסובר, כי "דבר שאינו מתכוון - מותר". אולם, לשיטת רבי יהודה החולק וסובר ש"דבר שאינו מתכוון אסור", אין לזלף את היין על גבי האישים. במסכת זבחים (מאמר "דבר שאינו מתכוון מותר - הכל מותר?") עסקנו בסוגיה זו בנוגע לעשיית דבר ללא כוונה, הפעם נתמקד בעצם היתרו של שמואל לזלף את היין על האש.

להיכן פרח המצווה? בעל ה"חלקת יואב" חיבר "קונטרס קבא דקשייאתא" ובו הוא פרסם מאה ושלש [כמניין "קבא"] קושיות עצומות בכל חלקי התורה, כדי להגביר את הפילפול דאורייתא בין הלומדים. אחת משאלותיו היא, כי מלבד מצוות לא תעשה, "לא תכבה", שלא לכבות את האש שעל המזבח, קיימת גם מצוות עשה (ויקרא ו/ו) "אש תמיד תוקד על המזבח". מעתה יש להבין, אמנם לדעת רבי שמעון, העושה "דבר שאינו מתכוון", אינו חייב, אך היתר זה לא נאמר כי אם לגבי איסורים, שבאופן שאינו מתכוון, אינו נחשב כמי שעשה את האיסור מאחר שעשייתו אינה מתייחסת אליו. אולם, אין בכוחו של היתר זה להציל אדם מאי עשיית מצוות עשה, שכן, התורה ציוותה עליו לעשותה, ובפועל לא עשה. אם כן, מאחר שמצוות עשה היא שהאש שעל המזבח תדלק, כיצד רשאי זה לבטלה.

ההבדל בין האיסור לבין המצווה: הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל מתייחס לשאלה זו בספרו "משנת המלך" (פרשת צו) ומיישב זאת באופן נפלא. יש להבדיל בין האיסור לכבות את האש, לבין המצווה להדליק את האש. מצוות עשה "אש תמיד תוקד", אינה מתבטלת אלא בכיבויה המוחלט של המערכה אשר על המזבח, אך הקטנת האש אין בה משום ביטול עשה, שהלא האש קיימת. אולם, הממעט את השלהבת והמקטינה יעבור על "לא תכבה", שכן, הוא מכבה חלק מן האש. מעתה, המזלף יין על גבי האישים אינו עובר על מצוות עשה כלל, וכל החשש הוא מפני מצוות לא תעשה ועל כך מועיל היתר של "דבר שאינו מתכוון מותר".

דף עח/א כהן גדול המתקרב לעבודה צריך שתי עשרונות

שאלה אחת בעלת שתי קצוות

כהן אשר זכה להתחיל לעבוד בבית המקדש, מקריב לראשונה "מנחת חינוך" המחנכתו לתפקידו הקדוש, שהיא מנחה ייחודית השונה משאר המנחות בכך שעל הכהן להקריבה בידיו. לדעת הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ה הל' ט"ז), הקרבת מנחת חינוך זו אינה מעכבת את שאר עבודותיו של הכהן, והן אינן נפסלות אם לא הקריבה. אולם, בתורת כהנים (פרשת צו פ"ג) כתוב, כי עבודותיו של כהן חדש שלא הקריב מנחת חינוך, פסולות (ראה "משנה למלך" שם ובספר המפתח שם).

דינים של הכהנים שיקומו בתחיית המתים: טרם נעסוק בנידונו העיקרי, נציין את דברי המלבי"ם (יחזקאל מד/כז) האומר, כי הכהנים שיקומו בתחיית המתים ייחשבו ככהנים חדשים, מאחר שחלה

"הא למדת", הוא מסיים בחיור, "שאפילו לחבילה

טועה, יש מקום בעולמו של הקדוש ברוך הוא".

הם לומדים לאט לאט. כל נשמה המונצחת על דפי הגמרא זוכה לעדנה מספר ימים רצופים.

יצא הרב פסטרנק שליט"א את בית "מאורות הדף היומי", הפליג לברזיל, ויום לאחר מכן הופיע בבית "מאורות הדף היומי", הרב אברהם טבק שליט"א, מברוקלין שבארצות הברית.

"אני חייב לספר לכם", שח בהתרגשות, "חבל שאינכם יכולים לראות זאת לבד". מתוקף מעמדו, כמנהל ארגון חסד ענף, הוענק רשיון מיוחד להרב טבק, מטעם הנהלת רשות בתי הסוהר של מדינת ניו יורק, לבקר אצל האסירים היהודים, ולספק את צורכי הדת להם הם זקוקים.

הוא מספר, "קפדניים ביותר. אין מקום להנחות. בחלק מן המחלקות, זכאי כל אסיר לקבל שני עיתונים בלבד לשבוע. אחד לא יותר. אני רוצה לספר לכם, כי האסירים מבכרים לקבל את גליון "מאורות הדף היומי". הם מרגישים, כי על ידי העלון הם מתקשרים עם עמך בית ישראל בכל העולם. לזמן מה הם מרחפים מעל חומות הכלא ומתאחדים עם אחיהם שבכל העולם. הנושאים שבגליון מפרים את מוחם, ומעסיקים את מחשבותיהם. יש לכם זכות מיוחדת, אתם חייבים לפרסם את זה".

יצא הרב טבק את בית "מאורות הדף היומי", הפליג לארצות הברית, ואל המשרד נכנסה הגב' דבורה ג. אשה רבת זכויות, ששרדה את שואת אירופה, הקימה דור ישרים בארץ ישראל, והנציחה בש"ס רנ תמיד את בני משפחתה ה' יקום דמם שנספו בשואה, ואת בעלה זכרונו לברכה.

היא הוציאה מתיקה גזיר נייר מצולם מתוך הספר

"אהבת חסד" פרק ט"ו, לרבינו הגאון רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל, בעל ה"חפץ חיים", הניחה אותו על השולחן ואמרה: "קרוב משפחה שלמד בגמרא זבחים משי"ס "מאורות הדף היומי", התרגש מאד לראות את ההנצחה של בעלי בגמרא, והוא שלח לי בתגובה את הנייר הזה. קראתי את הדברים, התרגשתי עד דמעות, ואני מתחננת אליכם, לטובת האנשים, תפרסמו את זה. תפרסמו את זה לציבור".

בבקשה.

כונת ה"חפץ חיים" זכר צדיק לברכה: "מה נחת רוח יוכל להגיע לו כשרואה שבניו שכלה עליהם כל כוחותיו וחשב עליהם בחייו שהם יצילו אותו מן הדין בפעולותיהן הנאות והישרות ולבסוף הם מוסיפין עוד תענוגי הבל כאלה. ויותר טוב היה להם שישומו מצבה שאינה יקרה כל כך ובאותיות פשוטות ולא מזהבות... היה להם לקנות ש"ס וליתנו לבית המדרש ויכתבו עליו שהוא לזכר נשמת אבותיהם... ובזה היה מתעלה נפשם מאד למעלה... ולא זו בלבד שמציל את אביו מדינה של גהינם ומתיר אותו מן היסורים אלא אף זו שמכניסו אחר כך לגן עדן ונותנו במחיצת הצדיקים כדאיתא בזוהר סוף פרשת בחוקותי בן יכבד אב אף על גב שמת מחוייב יותר לכבד... והקב"ה מרחם על האב ומושיב אותו בכסא הכבוד..."

ויצייר האדם בנפשו אילו היה הוא בעצמו חס ושלום מושלך באש או בשאר יסורים קשים כמה היה חפצו ותשוקתו שבניו יכנסו בעובי הקורה בעבורו באיזה עצה שיוכלו להצילו מזה העונש הנורא. כזה וכזה יראה הוא בעצמו לעשות עבור נשמת אביו ואמו שעמלו בכל כחותיהם עליו עד שעשאוהו לאיש להצילם בכח מעשיו הטובים מעונש עונותיהם המר...

יתנדב עבדו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתבו עליו את שמו ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר וכן ראיית רבים נוהגים. עד כאן לשון ה"חפץ חיים" זכר צדיק לברכה. כל מילה מיותרת.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ר: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף עב/א חביבה מצוה בשעתה

קרבן כראוי

בתפילת מוסף של שבת אנו אומרים: "ותצונו ה' אלוקינו להקריב בה קרבן מוסף שבת כראוי". מהו 'כראוי' זה, נשאל הגרמ"ד סולובייצ'יק, ראש ישיבת בריסק.

יש לומר, ענה, שהכוונה היא, שאף שניתן להמתין עם הקרבת החלבים והאיברים של הקרבן עד מוצאי השבת, מכל מקום, המצוה היא לעשות כראוי ולהקריבם בעוד יום, כאמור בסוגייתנו, משום ש"חביבה מצוה בשעתה". זהו, אפוא, קרבן "כראוי"... ("שי לתורה", ר"ה י"כ, ק"ג).

דף עג/ב עובד כוכבים ליבו לשמים

גוי אינו מוכן להקריב שלמים

גמרתנו מבארת, כי נכרי שהקדיש קרבן שלמים, שבשרו נאכל על ידי הבעלים, יש להקריבו כליל כעולה, שכן "עובד כוכבים לבו לשמים", היינו: "כוונתו הוא שיהא קרבנותיו כליל לשמים ולא שיאכלו" (רש"י ד"ה "לבו לשמים").

מפרש בעל ה"שואל ומשיב" (בדברי שאול לויקרא מג), כי הרמב"ם, בספרו "מורה נבוכים", נותן טעם להקרבת הקרבנות, בכך שיש צורך להפחית בחשיבות בעלי החיים, אשר אומות העולם עובדים אותם כאילולים. הרמב"ן תמה עליו, שנכון היה לומר כן אם היו אוכלים את כל הקרבנות, אך משמקטירים אותם על המזבח, הקרבתם אינה אלא כבוד להם.

גם להלן (ק"א) נאמר, שאף הגוים מכנים את הקב"ה "אלוהי האלהים", היינו שמודים בו, רק שסבורים כי יש גם 'ממוצעים' שניתן לעובדם.

על כן יתכן שגוי ידור בלב שלם עולה לה, שהוא "אלוהי האלוהים", אולם לא יתכן שידור בלב שלם שלמים, שהוא קרבן שחלקו נאכל בידי אדם, שכן, בכך הוא מבזהו ואינו נודר בלב שלם... ("פירות תאנה").

עליהם מחדש חובת עבודתם במקדש. נמצא, שכל כהני העבר, ישובו ויקריבו מנחת חינוך. אכן, כותב המלבי"ם, כהנים שעבדו בבית המקדש הראשון קודם חורבנו וזכו לחזות בבניין הבית השני, שבו והקריבו מנחת חינוך, ש"אחר שחרב הבית בינתיים הרי זה כמו שמתחילים בעבודה מחדש" (ועיין "תורה שלימה" ח"ב, מילואים ט').

ומכאן לשאלה שמהיכן שלא תתפסנה, התשובה תחמוק מידך. גמרתנו מלמדתנו על מקרה נדיר של כהן אשר לא עבד מעולם בבית המקדש, והתמנה ישירות למשרת הכהן הגדול. על כהן זה להביא שתי מנחות חינוך. האחת, מנחת חינוך ככהן הדיוט, וזולתה, מנחת חינוך לכהונה גדולה שמקריב הכהן הגדול בהתמנותו לתפקידו.

זאת למודעי, כי ברגע התמנות הכהן הגדול הוא לובש שמונה בגדים, עוד לפני שהתחנך לתפקידו על ידי מנחת חביתין (תוס' יומא י"ב/ב ד"ה "כהן גדול משום איבה"). כלומר, ברגע שהוכרז כי הוא הכהן הגדול, הרי הוא כהן גדול ועליו ללבוש שמונה בגדים.

איזו מנחה יקריב הכהן בראשונה: מעתה, לדעת ה"תורת כהנים" יש להבין, כיצד ינהג הכהן הגדול שבו אנו עוסקים, איזו מנחה יקריב לראשונה. אם יבקש להקריב את מנחת הכהן הגדול - אינו רשאי, שכן, עדיין לא הקריב את מנחת החינוך ככהן הדיוט, וכל עבודותיו פסולות. ואם יבחר להקריב לראשונה את מנחת הכהן ההדיוט, הרי מנחה זו תחשב כמי שמוקרבת על ידי כהן גדול, שכן, שמונת הבגדים כבר עליו, ונמצא שהחל לשמש בתפקידו ככהן גדול, עוד לפני שהקריב את מנחת החביתין המחנכת את הכהן הגדול...

יקריב את שתיהן בו זמנית: בספר "מקדש דוד" (סימן ל' ס"ק א') מציע מוצא מעניין מן הסבך - יקריב הלה את שתי המנחות כאחת ונמצא מתחנך לכהונת הדיוט ולכהונה גדולה בו זמנית, והכל שריר וקיים... עתה, מעניין להווכח, כי הרמב"ם (שם, הל' י"ז) כתב: "מביא עשירית האיפה... כשאר חינוך כל כהן הדיוט ואחר כך מקריב עשירית האיפה שנייה שהיא חינוך כהן גדול". שהרי לדעתו, אי הקרבת מנחת החינוך אינה פוסלת את שאר עבודותיו ואין צורך בפתרון יצירתי עבור כהן זה. ואילו הגרי"ז מבריסק זצ"ל העיר, כי יש מקום לעיין אם דברי ה"תורת כהנים" כוללים את מנחת החינוך של הכהן הגדול. יתכן, כי חינוך הכהן הגדול מצווה היא, אך שלא כמנחת הכהן ההדיוט, אי ביצועה אינו פוסל את העבודות שנעשו על ידי הכהן.

מהות תפקידו של הכהן הגדול: מן הראוי לציין, כי מגמרתנו אנו למדים באופן ברור על מהותו של הכהן הגדול. לאחר שנכחנו כי עליו להביא שתי מנחות, ואין די בכך שייחנך היישר לכהונת כהן גדול בלא להחנך לכהן הדיוט, למדנו, כי כהונת הכהן הגדול אינה שונה במהותה מכהונת הדיוט, אלא היא כהונת כהן הדיוט בתוספת מעלת כהן גדול. לפיכך, מאחר שהכהן הגדול משמש בכהונת אחיו בקדושה יתירה, עליו להתמנות לכהן הדיוט, להמנות על קהל הכהנים המשמשים במקדש, ואז להתקדש ולהתעלות (עיין בס' "באר מרים" עה"ת פר' צו, בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל).

דף עט/ב כל העומד לזרוק כזרוק דמי

"כל העומד לזרוק כזרוק דמי" - הכלל, פשרו והנלמד ממנו

לומדי הדף היומי מכירים בוודאי ממהלך לימודם במסכתות השונות את הכללים המפורסמים "כל העומד לזרוק - כזרוק דמי" (פסחים יג/ב), "כל העומד לגזוז - כגזוז דמי" (כתובות נא/א), "כל העומד לפדות כפדוי דמי" (בבא קמא עז/ב), ובקרוך נלמד בעזרת ה' גם על "כל העומד לחתוך - כחתוך דמי" (חולין עב/א).

גמרתנו מביאה מחלוקת, מאימתי מתקדשים הנסכים הולווים לקרבן. יש אומרים כי משעת שחיטת הקרבן, ויש אומרים כי רק משעת זריקת דמו. משכך, אומרת הגמרא, אם "כל העומד להזרק כזרוק דמי", הנסכים מתקדשים כבר משעה שהדם המיועד לזריקה ניתן בכלי השרת, ולא רק משעה שהדם נזרק בפועל, מאחר שהדם שבכלי עומד להזרק על גבי המזבח, יש להחשיבו כמי שכבר נזרק עליו וממילא נסכי הקרבן מתקדשים [לדעת רש"י - ועיין בפ"י התוס' באופן אחר - ובעלי התוספות].

שערות העומדות להגזז, חוצצות? רבינו הגאון רבי משה סופר זצ"ל (שו"ת "חתם סופר" י"ד סימן קצ"ה) נשאל, מה דינו של שער שבדעת בעליו לגזוזו, אך הוא מנוע מגזיזתו כעת [כגון, מי שמת לו מת]. האם על פי הכלל "כל העומד לקוץ כקצוץ דמי", יש להתייחס אליו כמי שנקצץ כבר, וממילא, בעת הטבילה במקווה הוא מהווה חציצה בין המים לבין הבשר. ה"חתם סופר" השיב, כי השיער אינו חוצץ והטבילה כשרה, זאת, על פי יסוד שהניחו בעלי התוספות בפירוש גמרתנו, כפי שיבואר להלן.

בעלי התוספות (בבא קמא עו/א ד"ה "כל העומד") מתקשים, הלמאי הגמרא אומרת את הכלל "כל העומד להזרק כזרוק דמי" רק משעה שדם הקרבן ניתן בכלי שרת, הרי אם "כל העומד להזרק כזרוק", יש להחיל כלל זה על דם כבר משעת שחיטת הקרבן, עוד בטרם נאגר דמו לתוך הכלי.

דף ע"ד
שהחברותא
מכין לעצמו
תה"

גם ר' בנימין
מחשובי האברכים באלעד,
לא מפספס אף יום.
2 משניות ביום וכל היום
נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת טרפון חודשי ראשון חינם
מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

מבארים בעלי התוספות, כי מאחר שקבלת הדם בכלי היא פעולה ממצוות הקרבת הקרבן שלא ניתן לוותר עליה, הרי שביצוע פעולה זו נחשבת כהפסקה בין שחיטת הקרבן לבין זריקת הדם, וממילא, לא ניתן להגדיר את הדם כזרוק כבר מעכשיו, כל עוד חובה לעשות בו פעולה מסויימת. רק משעה שהדם ניתן בכלי ואין כל עכבות המונעות את זריקתו, חל עליו הכלל "כל העומד להזרק כזרוק דמי".

מעתה, אומר ה"חתם סופר", לאחר שנוכחנו כי הפסק כל שהוא בין המצב הנוכחי שבו נמצא החפץ, לבין המצב שאליו הוא עתיד להגיע, מונע את חלות הכלל "כל העומד להזרק כזרוק", כמו כן, מאחר שבכוונת הטובל להותיר את שערותיו זמן מה ולא לגוזזן מיד כי אם לאחר זמן, לא חל על שערותיו הכלל "כל העומד להקצץ כקצוץ דמי".

ההבדל בין "העומד להזרק" ל"עומד להקצץ": הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת "אגרות משה" י"ד ח"ב סימן פ"ח) דן ארוכה בפסק הלכה זה של ה"חתם סופר", והוא מוכיח מן הרמב"ם כי שני הכללים, "כל העומד להזרק" ו"כל העומד להקצץ" שונים במהותם, ולפיכך, אין ללמוד מדיני האחד לזולתו. שהנה, על ידי הכלל "כל העומד להזרק", אנו מבקשים להתייחס אל דבר שלא נעשה כאילו כבר נעשה, כאילו הדם נזרק על המזבח, למרות שעוד לא אירע כן. לעומת זאת ב"כל העומד להקצץ" אנו מבקשים להתייחס לחלק מסויים כטפל, כמיותר, כמי שאינו, מאחר שבעליו אינו חפץ בו. כלומר, איננו יוצרים מאומה, כי אם מתעלמים מדבר קיים.

מעתה, יתכן, שדווקא לגבי הכלל "כל העומד להזרק", שעל ידו אנו מבקשים לחדש הגדרות שעוד לא באו לידי ביטוי בעולם המעשה, חובה להקפיד שהשלב אשר עדיין לא נעשה בחפץ ואותו אנו מבקשים לייחס לו, יהא ראוי להעשות כבר עתה בחפץ ללא כל עיכובים. אולם, כאשר מבקשים להתעלם ממצב קיים, די בכך שהדבר יתרחש בעתיד [ועיין שם שלהלכה לא חלק על פסיקת החתם סופר מטעם אחר].

דף עז/א אין מוסיפין... יותר משתות
גם הדייגים אסורים באכילת דגים...
 בימי רבי יחזקאל פייביל, המגיד דוילנא, עשו דייגי העיר קנוניה ביניהם והפקיעו את שער הדגים. שלח רבי פייביל לקרוא לדייגים והתרה בהם, כי יכריזו איסור על קניית הדגים, אך הללו עמדו במריים. מיד ציוה להכריז בכל בתי הכנסת: כל אדם מישראל אסור באכילת דגים בין בשבת ובין בחול עד להודעה חדשה [ראה משנ"ב סי' רמ"ב סעי' ב'].

לעילוי נשמת
 מרת **שרה לנגה** ע"ה
 ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע י"א בחשוון תשמ"ו
תנצב"ה
 הונצחה ע"י משפחות **לנגה ורוטנברג** שיחיו

לעילוי נשמת
 מרת **שרה אנגלרד** ע"ה
 ב"ר מנחם מנדל כהן ז"ל נלב"ע י"א בחשוון תשנ"ז
תנצב"ה
 הונצחה ע"י בתה גב' **ברכה לנגה** ומשפחתה שיחיו

לעילוי נשמת
 הר"ר **אשר יצחק לינדנר** ז"ל
 ב"ר יוסף יהודה ז"ל נלב"ע י"ב חשוון תשמ"ט
תנצב"ה
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 מרת **מרים ג'ונס** ע"ה
 ב"ר אברהם יצחק ז"ל נלב"ע ט"ז בחשוון תשל"ה
תנצב"ה
 הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הרב **אליהו עדני** ז"ל
 ב"ר יחיא יעקוב ז"ל
 נלב"ע י"א מר-חשוון תש"ע
תנצב"ה

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!

חייג עכשיו: 3029 *

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

